

Crna Gora
Ministarstvo poljoprivrede,
šumarstva i vodoprivrede

IPARD

IPARD ZA TEBE

DESETO IZDANJE APRIL - JUN

U ovom broju:

1 PETA sjednica Odbora za nadgledanje IPARD programa

Godišnji i Završni izvještaj o implementaciji IPARD II programa

2

3 Ženski parlament : „Glas žena ruralne Crne Gore“

Novi koraci ka LEADER pristupu Položaj žena u ruralnim područjima

4

5 Snaga podrške, ukus uspjeha: Uspješna IPARD priča iz maslinjaka!

PETA SJEDNICA ODBORA ZA NADGLEDANJE IPARD PROGRAMA

Na PETOM redovnom sastanku Odbora koji je odgovoran za izvještavanje, monitoring i evaluaciju sprovođenja IPARD III programa razmatran je periodični napredak Crne Gore u postizanju ciljeva IPARD III programa i predstavljeni rezultati u ostvarivanju planiranih outputa.

*Na sjednici je usvojena treća izmjena IPARD III programa, članovi su informisani o stanju sprovođenja prvih IPARD javnih poziva za **Mjeru 7**, podmjere 7.1 i 7.2., **Mjeru 3** i **Mjeru 1**, kao i o stanju implementacije IPARD II programa, obzirom da je do 30. juna ove godine potrebno usvojiti Godišnji i Završni izvještaj o IPARD II programu.*

Sjednici je prethodio bilateralni susret ministra Vladimira Jokovića sa gđin-om **Vincentom Cordonnierom**, zamjenikom šefa Jedinice G4 za susjedstvo, proširenje i pretpristupnu pomoć Generalnog direktorata za poljoprivredu i razvoj iz Evropske komisije. Tema sastanka je bila nastavak i unapređenje saradnje sa institucijama EU u oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja, sa posebnim akcentom na IPARD program.

Ministar Joković je izrazio iskrenu zahvalnost predstavnicima Evropske komisije na dosadašnjoj pomoći i podršci u sprovođenju IPARD programa u našoj zemlji. Istakao je značaj saradnje za unapređenje poljoprivrednog sektora i ruralnog razvoja, naglašavajući da je partnerstvo sa Evropskom unijom ključno za ostvarivanje zajedničkih ciljeva. Ministar je izrazio nadu da će saradnja između naše zemlje i Evropske komisije biti nastavljena i dodatno intenzivirana, čime će se omogućiti još efikasnija realizacija IPARD III programa i bolji rezultati i projekti za poljoprivredne proizvođače i ruralna područja.

Tokom sjednice članovima IPARD III odbora pružena je mogućnost da svojim komentarima i sugestijama aktivno doprinesu unapređenju i boljoj implementaciji IPARD programa. Ovakav pristup omogućava transparentnost u radu programa, jačajući povjerenje javnosti i svih zainteresovanih strana u njegovu efikasnost i pravičnost. Organizovanjem ovih sjednica stvara se prostor za otvorenu komunikaciju i kontinuirano praćenje procesa, što doprinosi uspješnijem ostvarivanju ciljeva IPARD programa.

Tokom sjednice članovima IPARD III odbora pružena je mogućnost da svojim komentarima i sugestijama aktivno doprinesu unapređenju i boljoj implementaciji IPARD programa. Ovakav pristup omogućava transparentnost u radu programa, jačajući povjerenje javnosti i svih zainteresovanih strana u njegovu efikasnost i pravičnost. Organizovanjem ovih sjednica stvara se prostor za otvorenu komunikaciju i kontinuirano praćenje procesa, što doprinosi uspješnijem ostvarivanju ciljeva IPARD programa.

Nakon sastanka predstavnici Ministarstva i EU komisije posjetili su IPARD korisnike i u Nikšiću obišli kompaniju „**Naše voće**“, čije su investicije bile zasnivanje zasada jabuke, protivgradna mreža i sistem za navodnjavanje, traktor, malčer, nabavka opreme za preradu voća, oprema za proizvodnju soka, vozilo, viljuškar, sistem za navodnjavanje i sadnice jabuke, komora za brzo zamrzavanje i dva vozila za prevoz sirovine. Takođe, posjetili su i korisnika **Svetomira Baletića** iz Nikšića koji je konkurisao kroz mjeru 7 i podržan je za izgradnju kućica za pružanje turističkih usluga u ruralnom području i njihovog opremanja. Na kraju imali su priliku i da obišu korisnika IPARD sredstava "**Maslinjaci Baletić**" d.o.o. – koji je podržan za opremu za proizvodnju maslinovog ulja i izgradnju objekta za preradu maslina.

GODIŠNJI I ZAVRŠNI IZVJEŠTAJ O IMPLEMENTACIJI IPARD II PROGRAMA

Prema najnovijem Godišnjem i Završnom izvještaju o implementaciji IPARD II programa, Crna Gora je ostvarila izuzetno visoku iskorišćenost sredstava Evropske unije – čak oko 90% ukupno dostupnog budžeta. Ovo predstavlja jedan od najuspješnijih primjera korišćenja pretpristupnih fondova u sektoru poljoprivrede i ruralnog razvoja u regionu. Ostvareni rezultati svjedoče o tome da je produženje roka za korišćenje sredstava do kraja 2024. godine, koje su crnogorske institucije zatražile i koje je odobreno od strane Evropske komisije, bilo potpuno opravdano i efikasno iskorišćeno.

Impresivni brojevi: Gotovo 1.500 aplikacija, preko 900 ugovorenih projekata

1.495 aplikacija

- **1.187** aplikacija kroz **Mjeru 1** (investicije u fizičku imovinu poljoprivrednih gazdinstava),
- **206** aplikacija kroz **Mjeru 3** (investicije u preradu i marketing poljoprivrednih proizvoda),
- **102** aplikacije kroz **Mjeru 7** (diverzifikacija aktivnosti u ruralnim područjima, uključujući ruralni turizam).

Od ukupnog broja pristiglih aplikacija, zaključeno je **929 ugovora**, raspoređenih po mjerama:

- 777 projekata u okviru Mjere 1,
- 118 u Mjeri 3,
- 25 u Mjeri 7.

**Realizovane investicije
premašile 77 miliona eura:**

77+ miliona eura

Ukupna vrijednost investicija realizovanih kroz IPARD II program iznosi impresivnih 77.685.961,23 eura.

Po mjerama, sredstva su raspoređena ovako:

- **39.368.761,63 eura** realizovano kroz **Mjeru 1**,
- **36.417.719,86 eura** kroz **Mjeru 3**,
- **1.899.479,75 eura** kroz **Mjeru 7**

Kada je riječ o javnoj podršci, isplaćeno je ukupno **46.411.811,12 eura**, od čega: **EU sredstva** čine **34.808.855,86 eura**, nacionalna komponenta iznosi **11.602.955,34 eura**.

Ova sredstva su dodijeljena za ukupno **748 projekata**.

Dodatno, kroz avansna i fazna plaćanja isplaćeno je 9.831.250,83 eura, što predstavlja 21,18% ukupne javne podrške.

Geografska raspodjela: najviše projekata na sjeveru, najviše novca u centralnom regionu

Najveći broj podržanih projekata dolazi iz **sjevernog regiona**, gdje je realizovano **429 projekata**, sa ukupnom javnom podrškom od **16.100.423,30 eura** (34,69% ukupno isplaćene podrške).

Međutim, najveći iznos sredstava isplaćen je korisnicima iz **centralnog regiona** – čak **28.892.507,95 eura** (62,26%). **Primorski region** imao je **24 korisnika**, koji su ukupno primili **1.418.880,38 eura** ili 3,05% ukupne javne podrške. **Bijelo Polje** se ističe kao opština sa najviše korisnika – ukupno **149**, dok je **Nikšić** vodeći kada je riječ o iznosu primljene podrške.

Socijalna i demografska struktura korisnika: žene i mladi snažno uključeni:

Od **748 korisnika** IPARD II podrške, **126 su žene**, što čini **16,84%** ukupnog broja. Učešće **mladih** korisnika u ukupno isplaćenoj javnoj podršci iznosi **24,36%**, što ukazuje na značajan doprinos ovog programa u generacijskoj obnovi poljoprivrede.

Fokus: dominantan sektor mlijeka, ali veći iznosi za voće, povrće i aromatično bilje

Po sektorskoj strukturi, najviše korisnika dolazi iz sektora **mlijeka** – ukupno **376 projekata**. Ipak, kada se posmatra iznos odobrene podrške, sektor **voća i povrća** (uključujući ratarstvo i aromatično bilje) prednjači.

Prosječan projekat uključuje prihvatljive troškove od oko **100.000 eura**, dok je prosječan iznos EU podrške po projektu bio oko **50.000 eura**.

Jačanje kapaciteta, konkurentnosti i usklađivanje sa EU standardima

Jedan od ključnih napredaka zabilježen je u oblasti usklađivanja sa EU pravilima, posebno u pogledu zaštite životne sredine i dobrobiti životinja. Program je doprinio i **jačanju konkurentnosti domaće poljoprivrede, razvoju ruralnog turizma**, kao i **poboljšanju sigurnosti hrane** u skladu sa evropskim standardima.

IPARD II je imao i širi razvojni uticaj – **ekonomski, socijalni i teritorijalni** – doprinoseći pametnom, održivom i inkluzivnom rastu kroz modernizaciju fizičkih sredstava i institucija.

Godišnji i Završni izvještaj IPARD II programa jasno pokazuje da je Crna Gora uspješno iskoristila evropske pretpristupne fondove za modernizaciju i jačanje poljoprivrede. Sa gotovo 90% iskorišćenih sredstava i stotinama realizovanih projekata širom zemlje, IPARD II je značajno doprinio ne samo ekonomskom razvoju ruralnih sredina, već i približavanju Crne Gore evropskim standardima u oblasti poljoprivrede i bezbjednosti hrane.

Kako su korisnici finansirali investicije?

Podaci IPARD Agencije pokazuju raznovrsne pristupe finansiranju:

55,34%

korisnika finansiralo je svoje projekte isključivo sopstvenim sredstvima,

32,21%

je koristilo kredite

12,43%

• kombinovalo je kreditna i sopstvena sredstva.

3. POGLAVLJE

ŽENSKI PARLAMENT : „GLAS ŽENA RURALNE CRNE GORE“

*"Oснажена жена је слободна жена", порука је XVIII
засиједанја „Жenskог парламента“.*

Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine CG u partnerstvu sa Ženskim klubom SCG i Mreža za ruralni razvoj Crne Gore, a u saradnji sa Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Organizacijom za hranu i poljoprivredu organizovala je zasijedanje na temu: „**Glas žena ruralne Crne Gore**“.

"Ovaj događaj predstavlja važnu platformu kroz koju žene sa sela, često nepravedno zanemarene u javnom prostoru, imaju priliku jasno, direktno i argumentovano iznesu svoje stavove, potrebe i predloge. Uloga Ministarstva poljoprivrede u ovom procesu nije samo deklarativna, već realna i dugoročna", kazao je ministar **Vladimir Joković**.

On je dodao da će Ministarstvo nastaviti da radi na kreiranju ambijenta u kojem će žene u ruralnim područjima imati jednake mogućnosti i podršku koju zaslužuju.

U okviru zasijedanja prisutnima su se obratili i potpredsjednica SCG Zdenka Popović, članica Odbora za rodnu ravnopravnost **Aleksandra Despotović**, zamjenik generalnog predstavnika za Evropu i Centralnu Aziju i šef Kancelarije za Crnu Goru FAO **Nabli Gandži**, predsjednik Mreže za ruralni razvoj Crne Gore **Rako Bataković** i predsjednik Odbora mreže za poljoprivredu i ruralni razvoj „Moj poljoprivrednik“ **Miloš Vujisić**.

Zasijedanju su prisustvovalе članice Ženskog kluba, poslanice, predstavnice ruralnih zajednica, resornih ministarstava, predstavnici Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, predstavnici diplomatskog kora, kao domaćih institucija i privrede.

4. POGLAVLJE

NOVI KORACI KA LEADER PRISTUPU

30. maja 2025, u Multimedijalnoj sali, u IPC Tehnopolis, u Nikšiću, Mreža za ruralni razvoj Crne Gore u partnerstvu sa COSV – Coordinamento delle Organizzazioni per il Servizio Volontario i Agencijom za lokalnu demokratiju Nikšić – ALD, organizovala je Kick off konferenciju, kojom zvanično počinje realizacija projekta **LEAD2Growth** – Community-Led Rural Development and Growth Initiative.

*Događaju je prisustvovalo preko **70 učesnika**, od predstavnika delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, lokalnih samouprava, LAG inicijativa, organizacija civilnog društva do zainteresovanih građana.*

*Konferenciju je otvorio predsjednik Mreže za ruralni razvoj, **Ratko Bataković**, koji je pozdravio sve prisutne i istakao da je projekat LEAD2Growth zamišljen kao alat za jačanje lokalnog razvoja kroz pristup „odozdo na gore“, stvarajući prostor za veću participaciju zajednica i institucija na lokalnom nivou, i da se upravo kroz saradnju i razmjenu znanja između lokalnih aktera, donosioca odluka i međunarodnih partnera može doći do konkretnih i održivih rješenja za izazove sa kojima se ruralna područja suočavaju.*

Nakon njega prisutnima se obratila generalna direktorica Direktorata za ruralni razvoj **Andrijana Rakočević**, koja je naglasila da je Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede aktivno radi na pripremama izmjena i dopuna Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju s ciljem uspostavljanja pravnog okvira koji će omogućiti formiranje Lokalnih akcionih grupa u Crnoj Gori.

Rukovoditeljka programa Civilno Društvo, delegacija Evropske Unije u Crnoj Gori **Ana Mariguesa**, je naglasila da će inicijativa LEAD2Growth donijeti transformaciju života na selu, a Mreža za ruralni razvoj Crne Gore igra veoma značajnu ulogu u povezivanju ključnih aktera i aktivno doprinosi Odboru za praćenje sprovođenja IPARD-a. Istovremeno, važno je da državne institucije dodatno osnaže ove mehanizme, kako bi se IPARD III sredstva efikasno iskoristila – ne samo za podršku poljoprivrednicima, već i za jačanje ruralnih organizacija i preduzeća, u cilju uravnoteženog i održivog razvoja.

Nakon uvodnih govora, projekt menadžerka Mreže za ruralni razvoj **Slavica Delibašić** je prezentovala i upoznala sve prisutne sa ključnim aktivnostima i očekivanim rezultatima projekta LEAD2Growth. Među planiranim aktivnostima posebno se izdvaja formiranje LAG-ova (lokalnih akcionih grupa), uspostavljanje partnerstava i osnivanje fonda za podršku ruralnom razvoju.

Zatim je uslijedila i panel diskusija na temu: LEADER pristup – Izazovi i mogućnosti? Panelisti su bili: predstavnik LAG inicijative “Boka” – **Vesna Đukić**, predsjednik Mreže za ruralni razvoj Crne Gore, **Ratko Bataković**, samostalna savjetnica u Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, **Kristina Radević** i sekretarka Sekretarijata za poljoprivredu i ruralni razvoj, Opština Tuzi, **Ismeta Gjoka**.

Tokom panel diskusije govorilo se o značaju partnerstva unutar lokalne akcione grupe (LAG), naglašeno je da su svi partneri podjednako važni – civilni sektor, privredni sektor i lokalna samouprava, a da je možda najvažnija uloga civilnog sektora. Uloga Mreže za ruralni razvoj je prepoznata kao važna u animiranju aktera, prenošenju iskustava i povezivanju svih aktera. Mreža može pomoći donosiocima odluka da dođu do kvalitetnijih informacija, kao i ljudima na terenu da se ohrabre, kanališu svoje inicijative i lakše ih sprovedu u djelo.

Jedna od važnih tema bila je kako pokrenuti LAG inicijativu – od prepoznavanja potencijala u zajednici do konkretnih koraka za njeno uspostavljanje. Panelisti su se osvrnuli i na dobre primjere iz prakse u regionu i otvorili važno pitanje: da li čekati zakonski okvir ili raditi unaprijed i dočekati zakon spremni? Zaključak diskusije bio je jasan – proaktivnost je najvažnija.

Istaknuto je da postoji razumijevanje i podrška i od strane Evropske unije i Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, kao i da su civilni sektor i privrednici spremni za saradnju i angažman. Poseban apel upućen je lokalnim samoupravama i predsjednicima opština – da šalju svoje predstavnike na ovakve događaje, kako bi čuli nove ideje, povezali se sa drugim akterima i prenijeli stečena znanja i iskustva dalje u svoje zajednice.

Konferencija je dio projekta LEAD2Growth koji kofinansira Evropska unija a sprovodi Mreža za ruralni razvoj Crne Gore, u partnerstvu sa COSV – Coordinamento delle Organizzazioni per il Servizio Volontario i Agencijom za lokalnu demokratiju Nikšić – ALD.

SNAGA PODRŠKE, UKUS USPJEHA: USPJEŠNA IPARD PRIČA IZ MASLINJAKA!

Preduzeće „**Maslinjaci Baletić**“ d.o.o., čiji je vlasnik **Balša Baletić**, korisnik je IPARD sredstava pravi je primjer kako se maslinarstvo u Crnoj Gori uspješno širi i van tradicionalnog primorskog područja. Regije poput Zete, Tuzi i Podgorice, pogotovo u nekoliko posljednjih godina, pokazuju se kao idealne za uzgoj maslina, što potvrđuje ne samo primjer velikih sistema kao što su „Plantaže“, već i sve veći broj manjih proizvođača – među kojima se posebno ističe gazdinstvo porodice Baletić.

Balša Baletić, koji živi i radi na relaciji između Sjedinjenih Američkih Država, gdje vodi sopstveni biznis, i Crne Gore, gdje na porodičnom imanju njeguje buduću tradiciju, ušao je u maslinarstvo s jasnom vizijom. Kada je sadio prve masline u Zeti, imao je dva cilja:

“Prvo sam želio da stvorim zelenu oazu u ovom dijelu Zete, umjesto da zemlja postane još jedna površina pod betonom. Drugo, ako već sadim masline, želio sam da ključevi proizvodnje budu u našim rukama. Drugim riječima, kvalitet ulja mora zavisiti isključivo od našeg znanja, rada i ulaganja i kao takav prepoznat na tržištu” – istakao je Baletić.

Maslinovo ulje za Baletiće nije osnovni izvor prihoda, već dopunska djelatnost zasnovana na ljubavi prema zemlji i proizvodnji. Cilj nije kvantitet, već vrhunski kvalitet. Kroz IV Javni poziv u okviru IPARD II programa, „Maslinjaci Baletić“ d.o.o. su ostvarili podršku za nabavku opreme i izgradnju objekta za preradu maslina. **Ukupan iznos investicije iznosio je 910.469,01 eura (bez PDV-a), dok je iznos IPARD podrške bio 455.749,50 eura.**

Zahvaljujući ovoj investiciji, na porodičnom imanju izgrađen je objekat za hladno cijedenje ulja, opremljen savremenom opremom. Danas Baletići mogu sprovesti cijeli proces – od berbe do skladištenja čistog maslinovog ulja – u svega nekoliko sati. Ulje se čuva u inoks sudovima, čime se čuva njegov kvalitet i svježina. Baletić naglašava da kvalitet ulja zavisi od više faktora – od godine, vremena berbe, ali i najviše od samog procesa proizvodnje. Neiskustvo i neznanje, kaže, mogu od najboljeg ploda dati samo prosječan rezultat.

“Veoma smo zahvalni na IPARD sredstvima jer smo upravo zahvaljujući toj podršci svoju proizvodnju podigli na značajan nivo. Ovom prilikom bih pozvao sve ljude iz Crne Gore koji imaju ideju i volju da unaprijede svoju proizvodnju – da se prijave na IPARD pozive i iskoriste ovu priliku. Ovo je zaista vrijedna podrška koja može da napravi veliku razliku” – poručuje Baletić.

Ova priča potvrđuje da uz viziju, stručnost i pravu podršku, konkretno IPARD sredstva, maslinarstvo u kontinentalnom dijelu Crne Gore ima ne samo potencijal, već i veoma svijetlu budućnost.

Info kutak

PRIPREMA I REALIZACIJA BILTENA

IPARD UPRAVLJAČKO TIJELO
DIREKTORAT ZA RURALNI RAZVOJ
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

Rimski trg 46, Podgorica, Crna Gora

Možete zakazati sastanak na nekom od brojeva telefona:

Direktorat za plaćanja

Moskovska 101, Podgorica

Tel: 020 672 007 / 020 672 026 / 067 205 790

Direktorat za ruralni razvoj

Rimski trg 46, Podgorica

Tel: 020 482 222 / 020 482 150

Zapratite na Instagram i Facebook zvaničnim nalozima:

ipardzatebe

ipardzatebe

Pratite sve informacije na
www.gov.me/ipard

Ovaj bilten ne predstavlja propis niti drugi pravni akt, već je isključivo informativnog karaktera. Sadržaj ove publikacije ne mora nužno odražavati stavove Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, kao ni Evropske unije. Izdavač i autori ne mogu snositi odgovornost za štetu koja bi eventualno mogla nastati u vezi s korišćenjem ovog biltena.